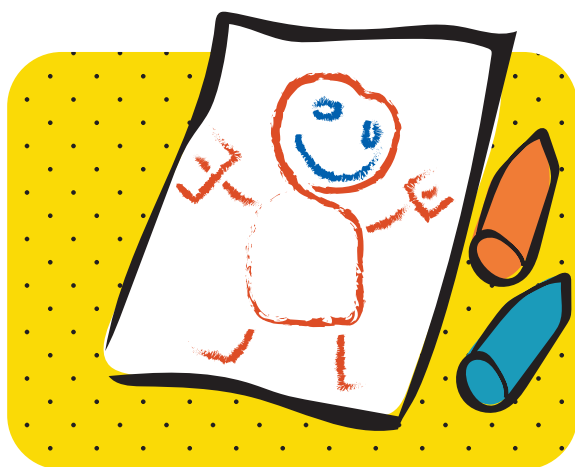

SAMEN VOORUIT

Samenwerken met ouders van
jonge kinderen in de VVE

Inhoudsopgave

1.	Wat is ouderbetrokkenheid?	p.	7
2.	Een visie op ouderbetrokkenheid	p.	11
3.	Planmatig werken aan ouderbetrokkenheid	p.	18
4.	Data	p.	20
5.	Duiden	p.	28
6.	Doelen	p.	35
7.	Doen	p.	37
8.	Achtergrondinformatie vanuit wetenschappelijk onderzoek	p.	45

Bijlagen

I.	Vista – Handleiding	p.	52
II.	Scan ouderpopulatie	p.	59
III.	Voorbeelden van concrete interventies ter vergroting van ouderbetrokkenheid	p.	66

Literatuurlijst	p.	68
-----------------	----	----

1. Wat is ouderbetrokkenheid?

Ouders zijn onmisbaar bij de voor- en vroegschoolse educatie van hun kind: betrokkenheid van ouders heeft een positief effect op de ontwikkeling van kinderen in het algemeen en op hun leerprestaties in het bijzonder. Ook al op de jonge leeftijd van kinderen in de VVE. Een gedegen beleid op ouderbetrokkenheid is daarom erg belangrijk.

Uit de bestandsopname van de Inspectie van het Onderwijs blijkt echter dat VVE-instellingen het vaak nog lastig vinden om een gedegen beleid uit te voeren. Zo komt het bijvoorbeeld nog voor dat er activiteiten worden georganiseerd, zonder dat er een duidelijk doel is. Het ouderbeleid is daarbij soms nog vooral aanbodgericht, in plaats van gestuurd door de vragen en behoeften van ouders. Niet altijd bevat het ouderbeleid een duidelijke analyse van de kenmerken van de ouderpopulatie. En het is nog niet overal de gewoonte om te registeren welke ouders wel en niet aanwezig zijn, of na te gaan welke redenen ouders hebben om niet deel te nemen.

In deze publicatie lees je hoe je als VVE-locatie op een planmatige manier aan de slag kunt met het opstellen en uitvoeren van een gedegen manier om de betrokkenheid van en samenwerking met ouders te vergroten. Met een planmatig manier bedoelen we, dat je eerst bepaalt wat je precies wilt bereiken. Vervolgens bepaal je wat er mogelijk en nodig is om die doelen te bereiken. En op basis daarvan maak je uiteindelijk een gerichte keuze voor activiteiten om de samenwerking met ouders te verbeteren.

1.1 Definitie van ouderbetrokkenheid

Wat is ouderbetrokkenheid nu eigenlijk precies? In de praktijk hebben deskundigen veel verschillende beelden bij het begrip. In deze publicatie richten we ons op 'effectieve ouderbetrokkenheid'. Daarmee bedoelen we ouderbetrokkenheid die bijdraagt aan de ontwikkeling en leerprestaties van leerlingen. De definitie die we daarbij gebruiken is ontleend aan Smit (2006):

'Effectieve ouderbetrokkenheid is ouderbetrokkenheid die bijdraagt aan de leeropbrengsten van een kind. De kern van effectieve ouderbetrokkenheid is een niet-vrijblijvende samenwerking tussen school en ouders in het belang van de leerling. Ouders, kind en school vormen zo gedrieën een gelijkwaardig partnerschap. Ouderbetrokkenheid is dan ook maatwerk.'

Deze definitie geldt niet alleen op het gebied van school en specifiek voor de leeropbrengsten van kinderen. Het is toepasbaar voor de gehele ontwikkeling van kinderen, dus ook jonge kinderen in de VVE.

1.2 Vormen van ouderbetrokkenheid

Er zijn veel verschillende manieren waarop scholen ouders kunnen betrekken bij de VVE en de ontwikkeling van hun kinderen. Kranenburg en Van Eijden (2010) onderscheiden vijf vormen van ouderbetrokkenheid. Voor een voorbeeld van activiteiten bij elke vorm van ouderbetrokkenheid verwijzen we naar Bijlage III.

5 vormen van ouderbetrokkenheid

- **Didactisch partnerschap**

Gericht op het ondersteunen van de cognitieve/leerontwikkeling van kinderen. Dit gebeurt door ouders te informeren over de didactische vooruitgang van kinderen, maar ook door hen te adviseren over hoe ze thuis hun kind hierin kunnen stimuleren.

- **Pedagogisch partnerschap**

Gericht op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en hun gedrag. Hierbij gaat het over de afstemming tussen school en ouders over de opvoeding en aanpak van kinderen.

- **Informeel partnerschap**

Gaat over de hulp van ouders bij informele activiteiten (zoals schoolreis of sportdag). Ouders zijn nodig om deze activiteiten voldoende te kunnen realiseren.

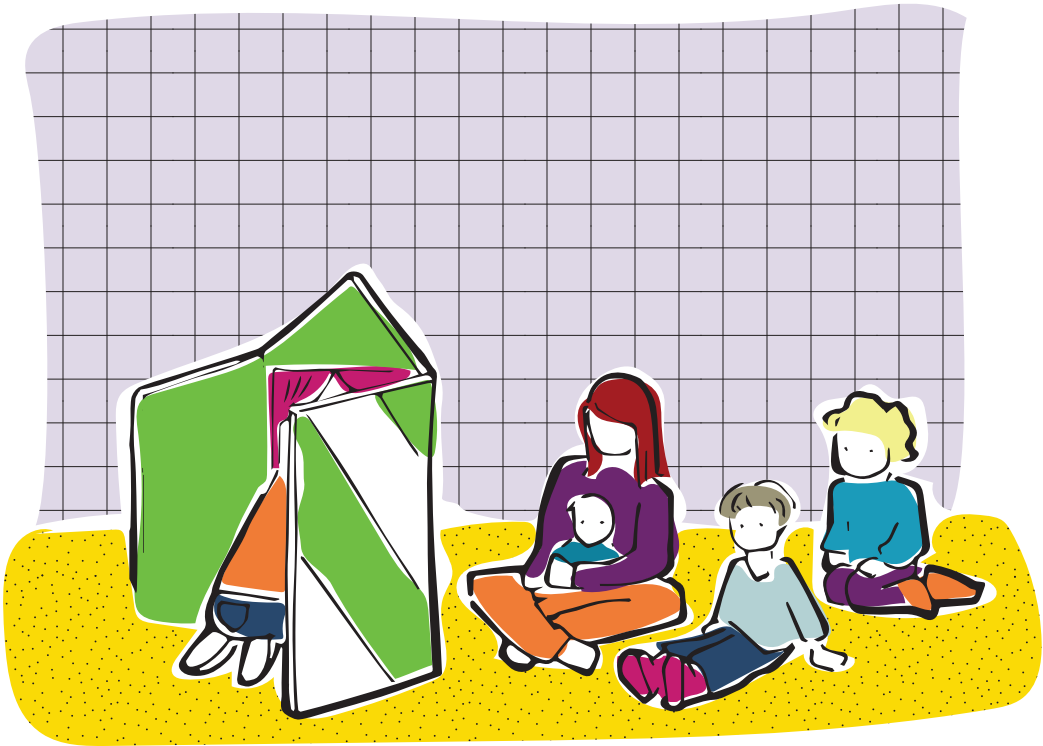
- **Formeel partnerschap**

Betreft de formele betrokkenheid van ouders, zoals die bij wet is geregeld (zoals de OR). Ook formele stukken die de VVE-locatie aan ouders geeft (zoals het pedagogisch beleidsplan) horen hierbij.

- **Maatschappelijk partnerschap***

Gaat over de rol van de VVE-locatie in de wijk. De locatie werkt samen met andere in de wijk (zoals met andere scholen of locaties, buurthuizen, de bibliotheek of sportverenigingen) om te zorgen dat ook de omgeving er aan bijdraagt dan kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen.

* Omdat deze vorm van ouderbetrokkenheid voornamelijk gaat over de rol van de instelling in de wijk, en minder over de betrokkenheid van ouders bij de VVE en hun kind, laten we in deze publicatie maatschappelijk partnerschap verder buiten beschouwing.

1.3 Samenwerking met ouders vanuit het toezichtkader

Omdat duidelijk is dat de samenwerking tussen het onderwijs en ouders een positieve invloed heeft op de ontwikkeling van kinderen, vindt de Onderwijsinspectie dit ook voor de VVE zeer belangrijk. Daarom heeft zij het VVE-toezichtkader ontwikkeld. Hierin worden een waarderingskader en een werkwijze beschreven. De inspectie gebruikt deze om te bepalen of een VVE-locatie kan worden opgenomen in het VVE-bestand. Daarnaast worden binnen het waarderingskader vier domeinen onderscheiden, te weten: beleidscontext, condities, kwaliteit en uitvoering van de VVE, en opbrengsten. De eerste twee domeinen hebben vooral betrekking op gemeentelijk niveau, en de laatste richten zich op de VVE-locaties zelf.

Onder elk domein worden verschillende aspecten en criteria benoemd waarop een locatie wordt beoordeeld. Enkele daarvan hebben betrekking op de samenwerking met ouders. Vooral het domein *Kwaliteit en uitvoering van de VVE* is relevant wanneer het gaat om planmatig werken aan ouderbetrokkenheid. Dit domein beschrijft

namelijk zeven specifieke indicatoren waarop de proceskwaliteit binnen de VVE wordt beoordeeld:

- Een **gericht ouderbeleid**, waarin aan de hand van concrete doelen wordt beschreven hoe ouders wordt gestimuleerd om in het verlengde van de activiteiten op de locatie, hun kind thuis te stimuleren. Hierin is ook een analyse van de populatie en behoeften van ouders opgenomen. En de manier waarop het beleid wordt geëvalueerd.
- Ouders zijn **vooraf adequaat geïnformeerd** door de voor- of vroegschool. De informatie is voor alle ouders toegankelijk. En er wordt nagegaan of ouders de informatie ook begrijpen.
- Een **intakeformulier** waarmee de belangrijkste kenmerken van het kind en het gezin worden beschreven. Dit formulier wordt samen met de ouders ingevuld, voor elk kind.
- **Participatie** in VVE-activiteiten in de voorschool, waarbij ouders gestimuleerd worden deel te nemen aan de verschillende relevante ouderactiviteiten die de locatie organiseert. De locatie kan aantonen dat minstens 50% van de ouders hieraan deelneemt,
- Stimuleren om **thuis VVE-activiteiten** te doen. Dit houdt in dat de locatie een gerichte aanpak heeft om ouders te stimuleren thuis activiteiten te doen met hun kind, afgestemd op de mogelijkheden en behoeften van ouders. Ouders worden hierbij zo nodig ondersteund. Minstens 50% van de ouders voert de activiteiten daadwerkelijk uit, wat moet blijken uit de terugkoppeling van ouders en kinderen.
- **Informatie** geven **over de ontwikkeling** van het kind. Dit gebeurt tijdens een vastgesteld minimum aantal gesprekken per jaar, waarbij een pedagogisch medewerker samen met ouders observatiegegevens bekijkt, bespreekt en afspraken maakt. Daarnaast vinden er informele gesprekken plaats tijdens breng- en haalmomenten en worden ouders bij incidenten direct op de hoogte gesteld.
- Rekening houden met **de thuistaal**, wat inhoudt dat bekend is welke taal ouders thuis spreken. En dat er mogelijkheden zijn om anderstalige ouders te informeren, ondersteuning te bieden en na te gaan of zij informatie begrijpen.

Om een visie en een beleid rondom ouderbetrokkenheid vorm te geven, is vooral dit domein relevant. Het hierna volgende deel van deze publicatie is praktischer van aard en beschrijft hoe je hiermee als locatie aan de slag kunt. Daarbij zullen de zeven hierboven genoemde indicatoren steeds terugkomen.

2. Een visie op ouderbetrokkenheid

Met een visie op ouderbetrokkenheid maak je duidelijk waar je als VVE-locatie naartoe wil. Hoe ziet de ideale samenwerking met ouders eruit? Vind je het belangrijk dat ouders goed op de hoogte worden gebracht van de ontwikkeling van hun kind, of wil je hen stimuleren om thuis meer ontwikkelingsondersteunend gedrag te laten zien?

Bij het opstellen van een visie en beleid op ouderbetrokkenheid is het van belang dat deze goed aansluit bij de algemene visie van de locatie op onderwijs en ontwikkeling van kinderen. En niet alleen op die van de VVE-locatie zelf. Om een doorgaande lijn neer te kunnen zetten (zoals beschreven in het Toezichtkader van de Inspectie van het Onderwijs, 2010, 2014), is het belangrijk om bij de visie-ontwikkeling samen te werken met de aangesloten scholen. Dat betekent dat er afstemming plaatsvindt wat betreft het informeren van ouders over het ouderbeleid, de intake, de ontwikkeling van hun kind, en relevante activiteiten. Daarbij is het noodzakelijk de afspraken niet alleen vast te leggen, maar ook regelmatig te evalueren.

De algemene visie van de locatie vormt samen met de specifieke punten op het gebied van ouderbetrokkenheid het uitgangspunt voor het planmatig werken aan de samenwerking met ouders. De visie en het beleid geven daarmee antwoord op verschillende vragen: waar staan we voor? Wat verbindt ons met ouders? Wat is essentieel in onze houding naar ouders toe? Waar geloven we in (wat zijn onze kernwaarden)? Wat is ons toekomstbeeld? En wat willen we bereiken door met ouders samen te werken?

Voor een goede kans van slagen is het daarnaast van belang dat de visie breed gedragen wordt: door het bestuur, de locatiemanager, het team, gebiedsmanagers en welzijnsorganisaties. Een specifiek aandachtspunt bij het opstellen van een visie en beleid rondom ouderbetrokkenheid is het vaststellen van wat de locatie verstaat onder het begrip ouderbetrokkenheid. Ook de keuze voor specifieke vormen is daarbij van belang.

In dit hoofdstuk lichten we deze aandachtspunten toe en gaan we in op het opstellen van een visie op ouderbetrokkenheid. Als je locatie al een visie heeft, kun je dit hoofdstuk eventueel overslaan. Echter, een vastgestelde visie is niet statisch: op basis van veranderende omstandigheden (zoals een veranderde populatie, wijzigingen in beleidsprioriteiten of nieuwe inzichten) kan het nodig zijn om de visie bij te stellen.